

3. Інформаційний портал DefenseUa: вебсайт. URL: <https://www.defenseua.com/cybersafe> (дата звернення: 12.09.2022).

4. Урядова команда реагування на комп'ютерні надзвичайні події України, яка функціонує в складі Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України. CERT-UA: вебсайт. URL: <https://cert.gov.ua> (дата звернення: 20.08.2023).

РОЗВИТОК ПРОГРАМ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ЯК СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДІТЕЙ У КІБЕРПРОСТОРИ

Анна МАКАРИНСЬКА, Ольга ЛУНГОЛ

Розвиток програм інформаційної грамотності в закладах освіти є необхідною складовою стратегії забезпечення соціальної безпеки дітей у кіберпросторі. З урахуванням зростаючого впливу цифрового середовища на їхнє життя, важливо створювати навчальні програми, спрямовані на розвиток комплексу навичок, необхідних для безпечного та ефективного взаємодії з інтернет-середовищем.

Програми інформаційної грамотності в закладах освіти мають включати оволодіння важливими навичками, такими як розуміння цифрових технологій, критичне мислення, ефективний пошук та оцінка інформації в Інтернеті. У комплексній дії це формуватиме у дітей аналітичний підхід до використання онлайн-ресурсів та допомагатиме їм уникати потенційних кіберзагроз.

Як окремий елемент ми виділяємо розвиток критичного мислення, що в сучасному світі стає ключовою складовою соціальної безпеки дітей у кіберпросторі. Оскільки цифровий ландшафт стає неодмінною частиною повсякденного життя підростаючого покоління, важливо формувати у них навички, які дозволять аналізувати інформацію та приймати обґрунтовані рішення в онлайн-середовищі. Критичне мислення передбачає здатність розрізняти правдиву інформацію від маніпуляцій та фейків, аналізувати ризики та визначати потенційні небезпеки в кіберпросторі. Програми, спрямовані на розвиток критичного мислення в закладах освіти, мають ставити за мету створення свідомих та відповідальних користувачів Інтернету. Важливо навчити дітей критично ставитися до інформації, яку вони зустрічають в мережі. Це включає в себе перевірку джерел, перекладання та порівняння інформації, а також вміння розпізнавати підроблені або необ'єктивні матеріали. Спроможність аналізувати вірогідність інформації стає ефективним засобом захисту від дезінформації та маніпуляцій. Критичне мислення також сприяє формуванню в дітей власної позиції та самосвідомості в мережі. Здатність аналізувати та обговорювати онлайн-ситуації робить їх менш вразливими до негативних впливів та забезпечує їх психологічну стійкість. Розвиток критичного мислення дітей в кіберпросторі є необхідним елементом виховання грамотних, компетентних та

самостійних особистостей, які можуть ефективно навігувати в цифровому світі та зберігати власну соціальну безпеку.

Важливим аспектом є також впровадження системної співпраці між освітніми закладами, батьками та органами безпеки, що створюватиме інтегровану систему захисту, яка охоплюватиме як освітній процес, так і позанавчальні аспекти життя дітей в Інтернеті.

Як приклад подібних програм можна навести комплексну програму, спрямовану на розвиток та зміцнення навичок критичного мислення та інформаційної гігієни задля посилення стійкості до дезінформації, маніпуляцій та пропаганди – «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність» [1]. Програма виконується Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) за підтримки Посольства США в Україні та Міністерства закордонних справ і міжнародного розвитку Великої Британії у партнерстві з Міністерством освіти і науки України, Міністерством культури та інформаційної політики України та Академією української преси.

Отже, розвиток інформаційної грамотності в закладах освіти є стратегічною інвестицією в соціальну безпеку дітей у кіберпросторі, надаючи їм необхідні знання та навички для впевненого та безпечного існування в цифровому світі. По-перше, упровадження цих програм сприяє формуванню у дітей навичок безпечної навігації в цифровому оточенні, розпізнаванню кіберзагроз та ефективному використанню інформаційних ресурсів. По-друге, розвиток інформаційної грамотності сприяє створенню позитивного цифрового середовища, де діти можуть вільно та відповідально взаємодіяти, розвивати творчість та реалізовувати свій потенціал. По-третє, такі програми допомагають дітям розпізнавати та уникати ризикованих ситуацій в кіберпросторі, підвищуючи їхню здатність до критичного мислення та саморегуляції.

Загалом, розвиток інформаційної грамотності в закладах освіти є ключовим елементом підготовки молодого покоління до життя в цифровому суспільстві та сприяє забезпеченню їхньої соціальної безпеки в кіберпросторі. Такий підхід є важливою інвестицією у майбутнє та забезпечує сталість та стійкість суспільства в умовах постійно зростаючої цифрової залежності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Програма «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність». Міністерство освіти і науки України : вебсайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/diyalnist/mizhnarodna-dilnist/spivpracya-z-mizhnarodnimi-organizacijami/rada-mizhnarodnih-naukovih-doslidzhen-ta-obminiv-irex/programa-vivchaj-ta-rozriznyaj-infomedijna-gramotnist> (дата звернення 02.02.2024 р.).